

Turizm Rehberliği Öğrencilerinin Sosyalleşme Süreçlerinde Etnikmerkezcilik Düzeylerinin Rolü (The Role of Ethnocentrism Levels in The Socialization Process of Tourism Guidance Students)

* Onur AKGÜL^a , Gencay SAATCI^b

^a İstanbul Gelişim University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of Tourism Guidance, İstanbul/Turkey

^b Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Çanakkale/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 04.11.2021

Kabul Tarihi: 18.12.2021

Anahtar Kelimeler

Turizm rehberliği
Turist rehberi
Sosyalleşme süreci
Etnikmerkezcilik

Öz

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerin Turizm Rehberliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin rolünü belirlemektir. Çalışmada veri toplama aracı olarak sosyalleşme süreci ve etnikmerkezcilik düzeyi ölçeklerinden oluşturulan bir anket formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini olarak kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiş ve 38 farklı üniversitenin Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinden veri toplanarak 403 geçerli anket analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeylerinin cinsiyete ve yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Diğer yandan, öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu ve bu doğrultuda kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha sosyal bireyler olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ifadelerine verdiği yanıtlar doğrultusunda, büyük çoğunluğunun dışadönük ve sosyal bireyler olduğu, farklı kültürlerden olan insanlarla iletişime açık oldukları ve bu değerlere saygılı oldukları, dolayısıyla etnikmerkezcilik düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Bulgular doğrultusunda, geliştirilen beş hipotezin üçü kabul edilmiş, ikisi reddedilmiştir.

Keywords

Tourism guidance
Tourist guide
Socialization process
Ethnocentrism

Abstract

The purpose of this study is to determine the role of ethnocentrism level in the socialization process of Tourism Guidance students in universities. For this purpose, a questionnaire form consisting of socialization process and ethnocentrism level scales were used as data collection tool. As the sample of the research, convenience sampling method was preferred and 403 valid questionnaires were analyzed. As the result of the analysis, it was revealed that the level of ethnocentrism did not have an effect on the socialization processes of the students. Plus, it was observed that the ethnocentrism level of the students did not show a significant difference according to gender and age. On the other hand, it has been revealed that there is a significant difference according to gender in the socialization process of the students. In this direction, female students are more social individuals than male students. In the direction of the answers given by the students, it was seen that the majority of them were extroverted, social individuals and open to communication with people from different cultures and were respectful to these values, and so their ethnocentrism levels were low. With these findings, three hypotheses were accepted and two hypotheses were rejected.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: onakgul@gelisim.edu.tr (O. Akgül)

DOI:10.21325/jotags.2021.928

GİRİŞ

İnsanlar, yapıları gereği sosyal varlıklardır (Vatandaş, 2020, s. 815; Yağmur & Tarcan İçigen, 2016, s. 227). İnsan, bu yönüyle diğer canlılardan ayrılarak yaşadığı toplumsal hayatın içinde yer almaktadır. Toplumsal hayat, insanın akıl ve düşünme becerisi sayesinde oluşur ve sürekli değişim içindedir. Bu değişim, insanın sosyalleşme sürecidir ve bireyin kişilik oluşumu bu süreçte meydana gelmektedir (Dursun, 2012, s. 220). Sosyalleşmeyen birey toplumsal hayatta kendini yalnız hisseder, kendini ifade etmede güçlük çeker, mevcut yasalara ve kurallara karşı saldırgan tavırlar gösterir ve sosyal sorumluluk duygusu taşımaz (Şahan, 2008, s. 261).

Ülkemizde farklı kültürlere karşı saygı ve hoşgörü gösteren, farklı kültürlere sahip insanlarla etkili iletişim kurabilme yetisine sahip bireylere ihtiyaç vardır (Üstün, 2011, s. 2). Bu ihtiyaca neden olan etmenler; birçok ülkenin tarihimizden izler taşıyor olması, Anadolu topraklarında çok kültürlülüğün, çeşitli dillerin ve dinlerin oluşturduğu mozaik, yurt dışına işgücü göçü ve yurt dışına yapılacak ekonomik açılımlardır (Coşkun, 2006, s. 283).

Bireylerin farklı kültürlere yaklaşımında birtakım durumlar ortaya çıkmaktadır. Farklı kültürlerle karşılaşma hallerinde, bireyler kendi kültürlerine sahip çıkmakta ve bu durumda etnikmerkezci bir yaklaşım sergilenmektedir (Akyıl & Yıldırım, 2020, s. 386). İnsanların diğer milletlere karşı sergiledikleri önyargılar, davranışlarının önemli birer belirleyicisidir (Kock, Josiassen, Assaf, Karpen & Farrelly, 2019, s. 427). Bu bağlamda etnikmerkezçiliğin, insanların sosyalleşme süreçlerinde etkisi olduğu düşünülmektedir.

Birçok alanda olduğu gibi üniversite ortamında da öğrenciler, çeşitli kültürel farklılıklarla karşılaşmaktadır. Özellikle üniversite eğitimine yurt dışında devam etme imkânı olduğunda veya yurt dışı kurumlarla eğitim iş birliği yapıldığında, öğrenciler farklı kültürler tanımaktadır (Akyıl & Yıldırım, 2020, s. 36-86). Bu kültür karşılaşmalarında bireyler, iletişim kurabilmeleri için birbirlerinin kültürel kalıpları ve değerleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Orta, 2009, s. 41). Bu noktada, özellikle turizm alanında ve Turizm Rehberliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin, bu kültürel çeşitliliğin farkında olması ve karşılaşabilecekleri çok kültürlü ortamlarda sosyalleşebilmesi gerekmektedir. Çünkü turizm, birbirinden çeşitli dil, din ve ırka mensup olan kişilerin etkileşimde bulunduğu ve çok kültürlü bir sektör olduğu için kültürel farklılıklardan kaynaklanabilecek yanlış anlaşılımlar ve iletişim sorunları yaşanabilmektedir (Ehtiyar, Başer & Ünal, 2018, s. 247-259). Turist rehberleri aynı zamanda, farklı kültürlere sahip bireyler veya gruplar arasındaki iletişimi, anlayışı ve eylemi kolaylaştıran kişilerdir (Weiler & Yu, 2007, s. 15).

Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezçilik düzeylerinin rolünü inceleyen bir çalışmaya daha önce rastlanılmadığı için bu araştırma, ilgili alanyazındaki boşluğu doldurması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca kültürlerarası iletişimde kilit bir konumda olan turist rehberliği mesleğini icra edecek öğrencilerin etnikmerkezçilik düzeylerinin ve sosyalleşme süreçlerinin tespit edilmesi neticesinde, farklı kültürlere karşı kişisel önyargı ve davranış kalıplarının aşılabilmesi için yapılması gerekenlerin ortaya konulması, gelecekte mesleki başarıyı da beraberinde getirecektir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, yapacakları meslek gereği kültürlerarası farklılıkların bilincinde olması ve uyum gösterebilmesi gereken Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri ile etnikmerkezçilik düzeylerini belirlemek ve sosyalleşme süreçlerine etnikmerkezçilik düzeylerinin ne ölçüde etki ettiğini incelemektir.

Kavramsal Çerçeve

Etnikmerkezcilik

Etnikmerkezcilik, bir kişinin kendi kültürünü diğer tüm kültürlerden üstün görmesi ve diğer kültürleri değerlendirirken ölçüt olarak kendi kültürünü baz almasıdır. Buna göre kişi, ait olduğu kültürü evrenin merkezinde görmekte ve diğer kültürlerin konumlarını buna göre belirlemektedir (Demir & Üstün, 2017, s. 185). Benzer şekilde Bizumic, Monaghan ve Priest (2020, s. 1) de etnikmerkezcilik tanımında bireyleri, kendi etnik gruplarına büyük önem veren ve bu grubun her şeyin merkezinde olduğunu ve diğer grupların bu merkezin etrafında döndüğünü düşünen insanlar olarak ifade etmektedir. Etnikmerkezcilik farklı biçimler alabilmekle birlikte, dış gruplara karşı düşmanlık olsun veya olmasın, kişinin her zaman kendi grubunu (iç grup) yükseltme eğiliminde olduğu görülmektedir (Keith, 2019, s. 33). Çeşitli önyargıların temelinde etnikmerkezciliğin olduğu ifade edilmektedir. Nitekim etnikmerkezci bir birey, çevresindekilerin farklı kültür ve değerlerine taraflı bir şekilde bakmaktadır. Çünkü, kendi kültürünün en doğrusu olduğuna inanmakta ve bu doğruları benimsememiş olan diğer herkesi küçük görmektedir (Er, 2005, s. 11).

Etnikmerkezcilik, olumsuz yanlarının dışında bir kültürün varlığını sürdürülebilmesi için belirli bir düzeyde gerekli olmaktadır. Ancak bu düzey fazla olursa, farklı kültürlerle sahip insanların birbirleriyle iletişim kurması mümkün değildir (Chen, 2010, s. 3). Ayrıca etnikmerkezcilik düzeyi yüksek olan bireyler, diğer gruplardaki insanları yanlış anlama ve davranışlarını yanlış yorumlama eğilimi göstermektedir (Lin & Rancer, 2003, s. 63). Bu nedenle etnikmerkezcilik, kültürlerarası iletişime bir engeldir (Neuliep & McCroskey, 1997, s. 389).

Etnikmerkezcilik; psikoloji, sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, felsefe ve pazarlama gibi birçok disipline etki etmiştir. Ayrıca sosyal psikoloji ve politik psikoloji alanında yapılan çalışmalarda kavramsal çerçeveler, etnikmerkezciliği açıklamak ve anlamak için geliştirilmiştir (Bizumic vd., 2020, s. 4).

Etnikmerkezcilik seviyesinin kültür ve deneyimden etkilendiği bilinmektedir. Bundan dolayı farklı kültürlerdeki öğrenciler, farklı düzeylerde etnikmerkezcilik gösterir (Keith, 2019, s. 32). Örneğin; Neuliep, Chaudoir ve McCroskey (2001) tarafından yapılan çalışmada, farklı etnik gruplara sahip öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda 372 Japon, 173 Amerikalı öğrenciden, Genelleştirilmiş Etnikmerkezcilik Ölçeği (GENE) kullanılarak hazırlanan anket yoluyla veri toplanmıştır. Araştırma sonucu Japon öğrencilerin, Amerikalılardan daha yüksek düzeyde etnikmerkezcilik sergiledikleri görülmüştür. Ayrıca iki öğrenci grubunda da erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere kıyasla daha fazla etnikmerkezcilik sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sınıftaki başarı oranları, yurtdışına seyahat deneyimleri, yabancılarla etkileşim ve yaşadıkları yerin nüfusu arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Dong, Day ve Collaço (2009) tarafından yapılan bir çalışmada ise üniversite öğrencilerinin etnikmerkezcilik ile sosyal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. 419 öğrenciden anket yoluyla veri toplanmış ve analizler sonucunda, öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sosyal zekâ düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışmada, kültürlerarası iletişim duyarlılığını ve çok kültürlülüğü arttırmanın, etnikmerkezciliğin üstesinden gelmek ve etnik gruplar arasındaki çatışmaları azaltmak için etkili olduğu vurgulanmıştır.

Başçı (2017) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin diğer kültürlerle olan etnikmerkezci tutumları ve bu tutumların değişimleri araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda karma araştırma yöntemi kullanılan çalışmada üç araştırma modülü uygulanmıştır. İlk olarak Genelleştirilmiş Etnikmerkezçilik Ölçeği (GENE) kullanılarak oluşturulan anket formuyla 142 öğrenciden veri toplanmıştır. Anket verilerinin analizi neticesinde, öğrencilerin orta-düşük etnikmerkezçilik düzeyine sahip oldukları ve genel olarak kendi kültürel kimliklerini diğer kimliklere göre çok farklı bir yere koymadıkları ve diğer kültürlerle karşı aşırı olumsuz yaklaşımlar sergilemedikleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin etnikmerkezçilik düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Fakat Erasmus+ programına olumsuz yaklaşım gösteren öğrencilerin etnikmerkezçilik düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İkinci araştırma modülü kapsamında, daha önce Erasmus+ programı aracılığıyla yurtdışında eğitim almış 8 üniversite öğrencisiyle, yurtdışında edindikleri deneyimler üzerine derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Üçüncü araştırma modülü kapsamında ise yakın zamanda Erasmus+ programını kazanarak yurtdışında eğitim almaya hak kazanan 16 öğrenciye, yurtdışına gitmeden önce GENE ölçeğiyle hazırlanan anket uygulanarak derinlemesine görüşme yapılmış ve aynı öğrencilerden, yurtdışından döndükten sonra aynı araçlarla tekrar veri toplanarak karşılaştırma yapılmıştır. Bulgular, etnikmerkezçilik düzeyinin, yurtdışı deneyimi neticesinde düşme eğiliminde olduğunu göstermiştir.

Bilgiç ve Şahin (2019) tarafından yapılan çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık ile etnikmerkezçilik düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda 460 hemşireden anket yoluyla veri toplanmıştır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin ortalama üstünde olduğunu, etnikmerkezçilik düzeylerinin ise ortalama altında olduğunu göstermiştir. Ayrıca öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arttıkça etnikmerkezçilik düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir.

Benzer bir araştırma olan Delibaş, Dürmüş, Bilir, Ekren ve Çelikli'nin (2020) çalışmasında, sağlık programlarında öğrenim gören öğrencilerin, kültürlerarası duyarlılık ile etnikmerkezçilik düzeyleri incelenmiştir. Ölçeklerle oluşturulan anket formu aracılığıyla 180 öğrenciden veri toplanmıştır. Analiz sonuçları, kültürlerarası duyarlılık ile etnikmerkezçilik arasında negatif yönde ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere göre etnikmerkezçilik düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma evreni benzer olan başka bir çalışma ise Nameni (2020) tarafından yapılmış, İran'daki tıp öğrencilerinin milliyetlerine ve cinsiyetlerine göre etnikmerkezçilik düzeyleri ve kültürlerarası iletişim isteği düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Bu bağlamda 180 Iraklı ve İranlı tıp öğrencisinden anket yoluyla veri toplanmıştır. Bulgular, Iraklı öğrencilerin İranlı öğrencilere göre daha yüksek düzeyde etnikmerkezci tutumlara sahip olduklarını ve kültürlerarası iletişim kurmada daha az istekli olduklarını göstermiştir. Ayrıca Iraklı erkek öğrencilerin, Iraklı kadın öğrencilere ve İranlı kadın-erkek öğrencilere kıyasla kültürlerarası iletişim kurmada daha az istekli oldukları ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğrencilerine yönelik bir diğer çalışma Akyıl ve Yıldırım (2020) tarafından yapılmış ve bu çalışmada kültürlerarası duyarlılık, etnikmerkezçilik ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, 803 öğrenciden anket yoluyla veri toplanmıştır. Bulgular, etnikmerkezçilik düzeyi ile sosyal medya kullanımı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca kültürlerarası duyarlılık düzeyi ile etnikmerkezçilik düzeyi arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Etnikmerkezcilik ve önyargılar gibi unsurlar, farklı dil ve kültüre sahip insanlar arasında gerçekleşen iletişim ve sosyalleşme sürecinin önünde bir engel oluşturmaktadır (Abdulhakimoğulları, 2019, s. 2). Etnikmerkezcilik, sosyalleşme süreci için bir tehdittir (Üstün, 2011, s. 19).

Sosyalleşme Süreci

İnsan, sosyal bir varlıktır. İnsanın sosyal hayata dair toplumsal normları, değerleri, inançları, eğilimleri, alışkanlıkları ve davranış modellerini içselleştirmesi eğitim, siyaset, ekonomi, kültür ve diğer toplumsal kurumlar aracılığıyla sosyalleşme süreci içinde gerçekleşmektedir (Dursun, 2012, s. 220). Sosyalleşme, bireyin toplumla bütünleşme süreci olarak ifade edilebilmektedir. Bu süreç sadece bir topluluğa ait olmaktan ibaret değil, aynı zamanda birtakım norm ve değerlere sahip kişilerin çevreye adapte olma sürecini de ifade etmektedir (Karagülle & Çaycı, 2014, s. 7).

Sosyalleşme, bir kişinin diğer insanlar ile olan etkileşimi neticesinde belirli bir topluma dair davranış ve düşünme biçimlerini öğrenme sürecidir (Atalay, 2013, s. 20). Bu süreç içinde birey, toplumdaki kalıp davranışları kişiselleştirmekte ve söz konusu topluma veya gruba ait bir kimlik oluşturmaktadır (Demir, 2004). Başka bir ifadeyle sosyalleşme, kişinin bir topluma ait belirli davranış kalıplarını kişiliğine mâl ederek toplum içinden bir birey olmasıdır (Şahan, 2007, s. 12). Ayrıca sosyalleşme, toplumla etkileşime girerek kültürel öğelerin öğrenilmesi ve öğretilmesi sürecidir. Bununla birlikte, bir topluma ait kültürün kuşaklararası aktarılabilmesi ve bunun süreklilik gösterebilmesi için de önemli bir araçtır (Tezcan, 2010, s. 51).

Sosyalleşmeye etki eden faktörler arasında kültür, aile, eğitim, sosyal çevre, akran grubu, kitle iletişim araçları ve sivil toplum kuruluşları vardır (Şahan, 2007, s. 17). Genç bireylerin sosyalleşmeleri ise arkadaş, aile ve çevre ilişkileri, medya araçları, spor, kültür, sanat ve müzik uğraşları gibi çeşitli faktörlerle ilişkilidir (Büküşoğlu & Bayturan, 2005, s. 174). Bunlar arasında eğitim kurumları, daha resmi ve örgütlü bir sosyalleşme kurumudur. Sosyalleşme sürecinde bireyi etkileyen ilk organizasyon eğitim kurumlarıdır. Okul ortamında birey, tanımadığı birçok kişiyle karşılaşır ve toplum içinde yaşamının kuralları öğrenilir. Bu sayede birey, toplumun bir parçası haline gelmeye başlar (Öktem, 2003, s. 24). Eğitim ile sosyalleşme arasında güçlü bir etkileşim vardır. Yetişkin bireylerin sosyalleşmelerinde, eğitim en önemli toplumsal araçtır. Birey, eğitim sayesinde sosyal bir hayat tarzıyla yaşamını sürdürmektedir (Durkheim, 1972, s. 31-32). Eğitim konusunda özellikle üniversitelerin sosyalleşme sürecinde önemli bir yeri vardır. Genellikle 18 yaşından sonra üniversite eğitimi almaya başlayan bireylerin karar mekanizmalarındaki değişim ve kişiliğin oturmuş olması, üniversitelerdeki sosyalleşme aktivitelerini doğrudan etkilemektedir (Şahan, 2007, s. 49).

Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerini konu edinen birtakım çalışmalar (Leber, 2012; Pınaroğlu, 2020; Luo, 2010; Stott, 2004; Şahan, 2007; Yağmur & Tarcan İçigen, 2016) vardır. Stott (2004) tarafından yapılan çalışmada, hemşirelik bölümü okuyan erkek öğrencilerin mesleki sosyalleşme süreçlerindeki sorunlar teorik çerçevede tartışılmıştır. Cinsiyet rolünün kadın olduğu hemşirelik gibi bir mesleği seçen erkeklerin eğitimde yaşadığı yıpranma oranlarının yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bundan yola çıkarak, yaşanan bu soruna yönelik hemşire eğitmenler için çıkarımlar yapılmış ve erkek öğrencilerin hemşirelik eğitimi almaya devam etmelerini sağlamaya yönelik stratejiler geliştirilmiştir.

Şahan (2007) tarafından yazılan doktora tezinde, üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin etkisi incelenmiştir. Araştırma kapsamında iki farklı üniversitede öğrenim gören 4613 öğrenciden anket yoluyla veri elde edilmiştir. Veri toplamak için yazar tarafından 34 ifade içeren Sosyalleşme Süreci Ölçeği (SSÖ) geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinde spor ve sosyalleşme konusuyla ilgili olan ölçeklerden, Hacettepe kişilik envanterinden, sosyotropi-otonomi ölçeğinden, sosyal karşılaştırma ölçeğinden, sosyal tanıma anketinden, kendini tanıma envanterinden ve kişisel bilgi formu gibi daha önce gerçekleştirilmiş çalışmalardan faydalanılmıştır. Elde edilen bulgular, iki üniversitenin öğrencileri arasında karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları, bireylerin sosyalleşme düzeylerinde kişinin kendine güveni, girişkenlik isteği, kendini ifade edebilme yetisi, sosyal sorumluluk duygusu, toplumsal uyum, insanlara karşı saygılı ve paylaşımcı olma, başkalarını sevebilme, yeteneklerini ortaya çıkarabilme, özgür düşüncesini geliştirme, başarıyı ve başarısızlığı kabullenebilme, olaylara objektif bakabilme ve aidiyet duygusu gibi unsurların etkili olduğu gözlemlenmiştir. Bulgular, üniversite öğrencilerinin spor ve sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu yönündeki hipotezi doğrulamıştır. Bununla birlikte üniversitelerin fiziki şartlarının da sosyalleşme sürecinde etkili olduğu savunulmuştur. İki üniversite arasında karşılaştırma yapılarak, üniversite birimlerinin belirli bir alan içerisinde (kampüs) bulunması, aktivitelerden haberdarlık ve ulaşılabilirliğin kolaylığı açısından avantajlı olduğu için yapılan etkinliklere katılımın yüksek olduğu ve bu bağlamda kampüs alanlarının bir sosyalleşme merkezi olduğu ifade edilmiştir.

Luo (2010) tarafından yapılan çalışmada, çevrimiçi bir eğitim programına kayıtlı olan öğrencilerin birbirleriyle sosyalleşmeleri için sosyal ağ sitelerini nasıl kullandıkları araştırılmıştır. Bu bağlamda Facebook gibi sosyal medya mecraları ve okul çapındaki bir sosyal ağ sitesi incelenmiştir. 215 öğrenciyle iletişime geçilerek anket yoluyla veri toplanmıştır. Bulgular, sosyal ağ sitelerinin, öğrencilerin yaşları arasında sosyalleşmesi için en popüler ikinci mekân olduğunu ve sosyal ilişkiler kurulması için verimli bir kanal olduğunu göstermiştir.

Leber (2012) tarafından yapılan çalışmada, sporun insanları sosyalleştirme faktörü kavramsal olarak tartışılmıştır. Sporun sahip olduğu birtakım kurallar ve yaptırım mekanizmalarıyla, uygarlaşmada önemli bir yere sahip olduğu ve sosyal eylemin ideal bir alanını temsil ettiği belirtilmiştir. Sporun sosyalleşme işlevinin ayrıca sporcu dayanışmasını geliştirmeye destek sağladığı ifade edilmiştir. Bir bölgede yaşayan insanların ortak bir alanda vakit geçirerek sosyalleşmesinde aracı olan spor aktivitelerinin yaygınlaştırılması için yerel yönetimlere birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Yağmur ve Tarcan İçigen (2016) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine ilgileri, katılma düzeyleri ve sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerini seçmelerini sağlayan etkenler ve bu etkenlerin sosyalleşme olan ilişkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Amaç doğrultusunda 455 üniversite öğrencisinden anket yoluyla veri toplanmıştır. Anket formunun oluşturulmasında sosyalleşme süreci, rekreatif faaliyet türünün seçiminde etkili olan faktörlere ve bu faaliyetlere katılımda etkili olan faktörlere yönelik hazırlanan ölçeklerden faydalanılmıştır. Araştırma sonuçları, sosyalleşme sürecinde kültür, aile ve okulun önemli etkenler olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte rekreasyon faaliyetlerine katılımda yeterlilik-ustalık faktörünün belirleyici olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan bulgular, literatürdeki ilgili çalışmalardan edinilen benzer sonuçlarla desteklenmiştir.

Benzer bir konu Pınaroğlu (2020) tarafından yazılan yüksek lisans tezinde işlenmiş, öğrencilerin sosyalleşme süreci ve rekreasyon faaliyetlerine katılımı turizm fakülteleri örneğinde araştırılmıştır. Bu kapsamda, 10 üniversitenin

turizm fakültesinde öğrenim gören 946 öğrenciden anket yoluyla veri toplanmıştır. Anket formunun oluşturulmasında sosyalleşme ölçeği, boş zaman değerlendirme ölçeği ve boş zaman engelleri ölçeğinden faydalanılmıştır. Bulgular, öğrencilerin sosyalleşme sürecinde etkin olan en önemli unsurların aile, okul ve kültür olduğunu göstermiştir. Ayrıca öğrencilerin cinsiyetleri ile sosyalleşme süreçleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

Yukarıdaki çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, üniversite öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile başta kültürlerarası iletişim olmak üzere pek çok değişken arasındaki ilişkilerin ölçüldüğü çalışmalar yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreciyle ise genelde spor ve benzeri rekreasyon faaliyetlerinin ilişkilendirildiği görülmektedir. Ancak ilgili alanyazında, etnikmerkezcilik düzeyi ile sosyalleşme süreci arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, üniversitelerin Turizm Rehberliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sosyalleşme süreçleri arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesidir.

Yöntem

Bu çalışmada, üniversitelerin Turizm Rehberliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sosyalleşme süreçleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Üniversite öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sosyalleşme süreçleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamış olması, literatüre sağlayacağı katkıdan dolayı bu araştırmanın önemini oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki soruların yanıtlanması hedeflenmektedir:

- Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sosyalleşme süreçleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sosyalleşme süreçleri arasındaki ilişki sosyo-demografik açıdan anlamlı bir farklılığa sahip midir?
- Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırma soruları ile birlikte, etnikmerkezcilik düzeyi ve sosyalleşme süreci arasındaki ilişkinin tespitini ortaya koyacak şekilde hipotezler geliştirilmiştir. Bu hipotezler şu şekilde belirlenmiştir:

H1: Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin etkisi vardır.

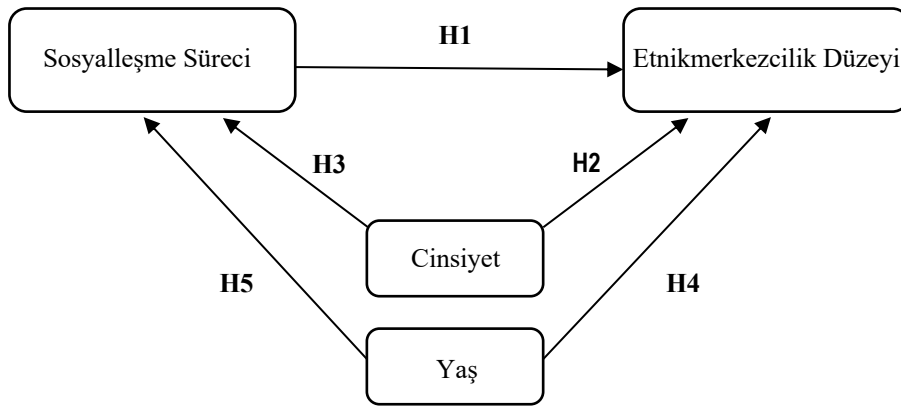
H2: Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H3: Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H4: Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H5: Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Bu hipotezlerden yola çıkılarak oluşturulan araştırma modeli Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli ve Hipotezleri

Araştırmada nicel araştırma yöntemi tercih edilmiş ve veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların demografik özellikleri ve öğrenim gördükleri üniversitenin adı sorulmuştur. İkinci bölümde, etnikmerkezcilik düzeyini ölçen 20 ifade yer almaktadır. İfadeler, Neuliep ve McCroskey (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçe diline Üstün (2011) tarafından uyarlanan Etnikmerkezcilik Ölçeği’nden alınmıştır. Anketin üçüncü bölümünde ise sosyalleşme sürecini ölçen 34 ifade yer almaktadır. Bu ifadeler de Şahan (2007) tarafından geliştirilerek geçerliği ve güvenilirliği sağlanan Sosyalleşme Süreci Ölçeği’nden (SSÖ) alınmıştır. İki ölçekte olduğu gibi, anket formunda da 5’li Likert tipi ölçeği kullanılmış ve ifadeler “1. Kesinlikle Katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir.

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki üniversitelerin Turizm Rehberliği lisans ve önlisans bölümlerinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. İlgili bölümlerde eğitim gören tüm öğrencilerden veri toplamada zaman ve ulaşılabilirlik açısından imkân olmadığı için örneklem yoluna gidilmiştir. Katılımcılardan en hızlı ve en kolay veri toplanmasına imkân veren kolayda örnekleme yöntemi (Kozak, 2017, s. 118) tercih edilmiş ve anketi, elektronik ortamdan yanıtlamayı kabul eden öğrenciler örnekleme dahil edilmiştir. Anketi yanıtlamayı kabul eden öğrencilerden 10 Haziran – 20 Ağustos 2021 tarihleri arasında veri toplanmıştır. Veri toplama sürecinde 408 öğrenciden yanıt elde edilmiştir. Ancak 5 anket, eksik ve tutarsız veri içerdiğinden dolayı analize dahil edilmemiştir. Bu sebeple 403 anket formu üzerinden veri analizi yapılmıştır. Örneklem büyüklüğü, %95 oranda evreni temsil edeceği için 403 anketin analiz için yeterli olduğu görülmüştür (Kozak, 2017, s. 113). Bu araştırmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu 03/06/2021 tarihi ve 10/20 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

Katılımcıların anket yanıtlarından elde edilen veriler, sosyal bilimlerde kullanılan bir istatistik programıyla analiz edilmiştir. Daha sonra katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin yer aldığı frekans analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan etnikmerkezcilik düzeyi ve sosyalleşme süreci ölçekleri için güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Ardından, kullanılan ölçeklerin aritmetik ortalama ile standart sapma oranları hesaplanmış ve ifadelere verilen yanıtlar için normallik testi uygulanmıştır. Daha sonra belirlenen hipotezlerin geçerliliği için korelasyon analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş ve sınıflarına yönelik frekans analizi sonuçlarına göre, katılımcıların yüzde 67'si (n: 270) kadın, yüzde 33'ü (n: 133) de erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Yaşa ilişkin bulgulara bakıldığında 20-22 yaş grubunda olan katılımcıların yüzde 62,5 oranla (n: 252) çoğunlukta olduğu görülmektedir. Diğer yaş gruplarında ise yüzde 15,6 oranla (n: 63) 23-25 yaş, yüzde 12,9 oranla (n: 52) 17-19 yaş ve yüzde 8,9 oranla (n: 36) 26 yaş ve üstü grubuna dahil olan öğrencilerin olduğu görülmektedir. Katılımcıların yüzde 30'u olarak çoğunluğu (n: 121) birinci sınıf, yüzde 26,6'sı (n: 107) ikinci sınıf, yüzde 23,8'i (n: 96) üçüncü sınıf ve yüzde 19,6'sı (n: 79) 4. sınıf öğrencileridir. Katılımcıların öğrenim gördükleri üniversiteler; Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Batman Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Kapadokya Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nişantaşı Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Sinop Üniversitesi olmak üzere 38 üniversitenin Turizm Rehberliği lisans ve önlisans bölümleridir.

Güvenirlilik ve Geçerlik Analizleri

Güvenirlilik analizine geçmeden önce, 20 ifadeli Etnikmerkezcilik Ölçeği'nde yer alan 4, 7, 9, 12, 15 ve 19. maddeler ters kodlanmıştır. Daha sonra ilgili ölçeğe yapılan güvenirlilik analizi sonucunda, Cronbach's Alpha katsayısı 0,478 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenirliliğe sahip olması için 0,6 – 0,7 arasında değer alması gerektiğinden (Güriş ve Astar, 2015, s. 283) dolayı Etnikmerkezcilik Ölçeği'ndeki 12. ve 15. ifadeler analize dahil edilmemiştir. Tekrar yapılan analiz neticesinde Cronbach's Alpha katsayısı 0,637 olarak bulunmuştur. 34 ifadeli Sosyalleşme Süreci Ölçeği'nin katsayısı ise 0,726 olarak bulunmuştur. Alpha değerinin 0,60 ile 0,80 arasında değere sahip olması, ölçek güvenirliliğinin iyi olduğunu ifade etmektedir (Kozak, 2017, s. 146).

Etnikmerkezcilik ve sosyalleşme süreci ölçeklerinin yapı geçerliğini belirlemek için faktör analizi uygulanmıştır. Öncelikle kullanılan ölçeklerin faktör analizi için uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ile Bartlett's testleri uygulanmış ve ölçeklerin faktör analizine uygun olduğu tespit edildikten sonra analiz gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin güvenirliliğini etkileyen 12. ve 15. ifade analizden çıkarıldığı için, faktör analizi 18 ifade ile uygulanmıştır. Analiz sonucunda Etnikmerkezcilik Ölçeği'nin KMO değeri 0,857, Bartlett değeri ise 0,00 olarak bulunmuştur. 34 ifadeli Sosyalleşme Süreci Ölçeği'ne uygulanan faktör analizinde ise KMO değeri 0,849, Bartlett değeri ise 0,00 olarak bulunmuştur. KMO değerinin 0,50 üzerinde olması faktör analizinin uygulanabilir olduğunu gösterse de (Güriş ve Astar, 2015) etnikmerkezcilik ve sosyalleşme süreci ölçekleri, geliştirildiği çalışmalarda (Şahan, 2007; Üstün, 2011) olduğu gibi tek faktörlü olarak ele alınmıştır.

Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma

Etnikmerkezcilik ölçeğinde yer alan ifadelerin aritmetik ortalama ile standart sapma değerlerine Tablo 1’de yer verilmiştir. En yüksek ortalama sahip olan “*Diğer kültürlerden insanlarla etkileşim kurmaktan hoşlanmam.*” ifadesi ters kodlanmıştır. Bu da aslında öğrencilerin farklı kültürlerden olan insanlarla etkileşim kurmaktan hoşlandıklarını göstermektedir. Yüksek ortalamaya sahip ikinci sıradaki “*Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine karşı çok ilgiliyim*” ifadesi de bunu destekler niteliktedir. Üçüncü sıradaki “*Farklı kültürlerden pek çok arkadaşım var.*” ifadesi de öğrencilerin çoğunluğunun diğer kültürlerden arkadaşları olduğunu göstermektedir. En düşük ortalamaya sahip olan “*Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine saygı duyarım.*” ifadesi ters kodlanmıştır. Nitekim bu veri, öğrencilerin farklı kültürlerin değerlerine ve geleneklerine oldukça saygılı olduğunu göstermektedir. Düşük ortalamaya sahip diğer ifadelerle bakıldığında da genel olarak turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeylerinin düşük olduğu, farklı kültürden olan bireylere dair olumsuz duygu ve düşüncelere sahip olmadıkları görülmektedir.

Tablo 1. Etnikmerkezcilik Ölçeğinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	İfadeler	$\bar{x}$	SD
Etnikmerkezcilik	Diğer kültürlerden insanlarla etkileşim kurmaktan hoşlanmam.*	4,68	0,627
	Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine karşı çok ilgiliyim.	4,11	0,826
	Farklı kültürlerden pek çok arkadaşım var.	3,92	1,056
	Benim kültürüm, diğer kültürlere örnek olmalıdır.	3,38	1,209
	Diğer kültürlerin insanları, benim kültür ortamıma gelince tuhaf davranırlar.	2,99	1,034
	Kendime benzeyen insanları erdemli olarak görürüm.	2,46	1,217
	Diğer kültürlerdeki yaşam biçimleri, benim kültürümdekiler meşru değildir.	2,34	1,013
	Diğer birçok kültür, benim kültürümle kıyaslandığında geri kalmıştır.	2,32	0,988
	Pek çok insan benim kültürümdeki insanlar gibi yaşasaydı daha mutlu olurdu.	2,19	0,944
	Diğer kültürlerdeki pek çok insan, kendileri için neyin iyi olduğunu bilmiyorlar.	2,15	0,983
	Diğer kültürler, benim kültürüme göre daha çok benzemeye çalışmalıdır.	2,03	1,000
	Diğer kültürlerdeki yaşam biçimleri de benim kültürümdekiler kadar meşrudur.*	1,99	0,963
	Benim kültürümdeki insanlar, başka kültürlerdeki insanlardan pek çok şey öğrenebilir.*	1,67	0,760
	Diğer kültürlerin değerleri ve gelenekleriyle ilgilenmiyorum.	1,59	0,888
	Benden farklı olan insanlara güvenmem.	1,58	0,849
	Benden farklı insanlarla iş birliği yapmam.	1,49	0,747
Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine karşı çok az saygım var.	1,32	0,734	
Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine saygı duyarım.*	1,25	0,635	
Genel Ortalama ve Standart Sapma		2,41	0,915

* işaretli ifadeler ters kodlanmıştır.

Sosyalleşme süreci ölçeğinde yer alan ifadelerin aritmetik ortalama ile standart sapma değerlerine Tablo 2’de yer verilmiştir. En yüksek ortalamaya sahip olanlardan “*Farklı kültürlerdeki değer anlayışlarına saygılı davranmayı tercih ederim.*”, “*Farklı kültür anlayışları, toplumsal barışın temel dinamiğidir.*” ve “*Okul, farklı kültürlerdeki insanların tanışmasının ve böylece toplumsal bütünleşmenin temel faktörüdür.*” gibi ifadeler, etnikmerkezcilik değerlerini destekler niteliktedir. Ortalaması yüksek olan “*Yeni insanlarla tanışıp sosyal aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.*”, “*İnsanlar, toplum içerisinde benimle kolayca diyalog kurabilirler.*” ve “*Toplum içerisinde başkaları ile kolaylıkla iletişim kurarım.*” gibi ifadeler de öğrencilerin çoğunluğunun sosyalleşmeye açık bireyler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, “*İnsanların, benim davranışlarımı yargılamaya ya da yönetmeye çalışmasından*

rahatsız olurum.”, “Toplumda, insanların özgürce davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısındayım.” ve “Aile büyüklerinin kararlarına her zaman itaat etmekten hoşlanmam.” ifadeleri de öğrencilerin çoğunluğunun kişisel özgürlüklerinde hassas olduğunu göstermektedir. En düşük ortalamaya sahip olan “Yeni tanıştığım insanlarla diyalog kurmaktan çekinirim.” ifadesi de öğrencilerin insan ilişkilerinde dışa dönük bireyler olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Sosyalleşme Süreci Ölçeğinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	İfadeler	$\bar{x}$	SD
Sosyalleşme Süreci	Herkes, kültür ve değerlerini özgürce yaşayabilmeli ve ifade edebilmelidir.	4,61	0,700
	Farklı kültürlerdeki değer anlayışlarına saygılı davranmayı tercih ederim.	4,61	0,621
	Toplumsal aktivitelere katılmakta yaş, cinsiyet, inanç vb. ayırım yapmaktan hoşlanmam.	4,57	0,688
	Farklı kültür anlayışları, toplumsal barışın temel dinamiğidir.	4,46	0,756
	İnsanların, benim davranışlarımı yargılamaya ya da yönetmeye çalışmasından rahatsız olurum.	4,42	0,879
	Okul, farklı kültürdeki insanların tanışmasının ve böylece toplumsal bütünleşmenin etkin faktörüdür.	4,41	0,822
	Okul bireyin, toplumsal ve kişisel değerlere saygının benimsenmesinde önemli rol oynar.	4,26	0,874
	Okul, farklı insan grupları arasında toplumsal diyalogun ilk adımıdır.	4,24	0,879
	Toplum içerisinde insanlarla tartışmaktan ziyade insanlara yardım etmeyi tercih ederim.	4,22	0,805
	Yeni insanlarla tanışıp sosyal aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	4,18	0,897
	İnsanlar, toplum içerisinde benimle kolayca diyalog kurabilirler.	4,18	0,847
	Toplum içerisinde sevdiğim insanlarla birlikte olduğumda keder ve dertlerimi unuturum.	4,17	0,914
	Toplumsal etkinliklere katılım ile kişisel beceri ve yeteneklerimi keşfedebilir ve ifade edebilirim.	4,15	0,866
	Bizi diğer kültürlerden farklı kılan değer, farklı kültürlerin barış ve uyum içerisinde yaşamasıdır.	4,13	1,042
	Toplumda, insanların özgürce davranmalarına izin verilse toplumun daha iyi olacağı kanısındayım.	4,08	1,051
	Toplum içerisinde başkaları ile kolaylıkla iletişim kurarım.	4,04	0,933
	Aileyle ilgili kararların alınmasında katkıda bulunurum.	4,03	0,909
	Her türlü sosyal etkinliklere katılmaktan hoşlanırım.	3,97	0,994
	Aile büyüklerinin kararlarına her zaman itaat etmekten hoşlanmam.	3,90	0,982
	Toplumsal etkinliklere katılan insanlar kendisiyle barışık olur.	3,88	1,019
	Toplumsal olaylarda toplumu yönlendirmede başarılıyım. (Örneğin sönük geçen bir toplantıda yol gösterici rolünde bulunmak.)	3,70	0,979
	Ailem, benim fikir ve davranışlarıma her zaman hoşgörülü davranır.	3,64	1,116
	Toplumsal kurallara uymayan insanları haklı görmem.	3,51	1,118
	Ailemizin değer yargıları ile toplumun değer yargıları arasındaki farklılık beni fazla etkilemez.	3,43	1,228
	Toplumsal uzlaşmayı bozan davranış sahiplerine hoşgörülü davranmam.	3,33	1,103
	Toplum içerisinde insanlarla iletişim kurmada seçici davranırım.	3,32	1,212
	Toplumsal olaylarda genellikle topluma liderlik yaparım.	3,26	1,059
	Toplumsal değerlere aykırı davranan bireylerin davranışları beni rahatsız eder.	3,07	1,271
	Toplum içerisinde başkalarının ihtiyacı olduğu zaman kendime ters düşse de o davranışı yaparım.	3,06	1,015
	Toplumsal değerlere (gelenek, töre, inançlar) bağlı bir kişiliğim var.	2,91	1,232
	Olabilirdiğince kalabalıktan uzak kalmayı tercih ederim.	2,57	1,295
	Toplum içerisinde çoğunlukla kendimi yalnız hissederim.	2,40	1,212
Ailem, arkadaş çevrem belirlenmesinde etkin rol oynar.	2,38	1,143	
Yeni tanıştığım insanlarla diyalog kurmaktan çekinirim.	2,32	1,113	
Genel Ortalama ve Standart Sapma		3,74	0,987

Ölçeklerin Normal Dağılımı

Etnikmerkezcilik ve Sosyalleşme Süreci ölçeklerinin normal dağılıma sahip olup olmadığını tespit etmek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmıştır. Ölçek verilerinin normal dağılım göstermesi için, anlamlılık düzeyinin 0,05'in üzerinde olması gerekmektedir (Ural & Kılıç, 2013, s. 287). Ancak test sonuçlarına göre her iki ölçeğin de anlamlılık düzeyinin 0,05'in altında olması, verilerin normal dağılıma uymadığını göstermektedir. Bu sebeple ölçeklere non-parametrik testler uygulanmıştır.

Farklılık Testleri

Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonucunda çıkan anlamlılık değerinin 0,658 olması, katılımcıların etnikmerkezcilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediğini işaret etmektedir ($p>0,05$). Bu sonuç neticesinde “*Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.*” şeklinde ifade edilen H2 hipotezi reddedilmiştir.

Öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre ise anlamlılık değeri 0,00 olarak ortaya çıkmıştır. Bu sonuç da öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ifade etmektedir. Sosyalleşme sürecinin cinsiyet değişkenine göre ortalamasına bakıldığında ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Nitekim “*Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.*” şeklinde ifade edilen H3 hipotezi kabul edilmiştir.

Öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeyinin yaşlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda anlamlılık değeri 0,159 olarak ortaya çıkmıştır. Bu sonuç neticesinde, öğrencilerin yaşları ile etnikmerkezcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bundan dolayı, “*Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.*” şeklinde ifade edilen H4 hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin sosyalleşme süreçleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için de aynı test uygulanmış ve anlamlılık değeri 0,186 olarak ortaya çıkmıştır. Bu değer de öğrencilerin sosyalleşme süreçleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermiştir. Nitekim “*Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.*” şeklinde ifade edilen H5 hipotezi de kabul edilmiştir.

Korelasyon Analizi

Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin etkisinin olup olmadığını tespit etmek için yapılan korelasyon analizi bulgularına Tablo 3’de yer verilmektedir.

Tablo 3. Sosyalleşme Süreci ile Etnikmerkezcilik Düzeyinin Korelasyon Analizi Sonuçları

		Etnikmerkezcilik Düzeyi	Sosyalleşme Süreci
Etnikmerkezcilik Düzeyi	Korelasyon Katsayısı	1,000	0,018
	Sig.		0,715
	N	403	403
Sosyalleşme Süreci	Korelasyon Katsayısı	0,018	1,000
	Sig.	0,715	
	N	403	403

Korelasyon matrisine göre değişkenler arası ilişkinin büyüklüğünü açıklayan Spearman korelasyon katsayısı 0,018 olarak bulunmuştur. Katsayı değerinin sıfıra yakın olması, değişkenler arasında zayıf bir ilişkinin olduğunu göstermektedir (Güriş & Astar, 2015, s. 294). Katsayının anlamlılığını ölçen p değeri de 0,715 olduğu için öğrencilerin sosyalleşme süreci ile etnikmerkezcilik düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu sonuç neticesinde “*Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin etkisi vardır.*” şeklinde ifade edilen H1 hipotezi reddedilmiştir.

Yapılan analizler neticesinde, çalışmada ifade edilen hipotez sonuçlarına Tablo 4’de yer verilmektedir.

Tablo 4. Araştırmanın Hipotez Sonuçları

	HİPOTEZ	SONUÇ
H1	Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin etkisi vardır.	Reddedildi.
H2	Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Reddedildi.
H3	Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.	Kabul edildi.
H4	Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	Kabul edildi.
H5	Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.	Kabul edildi.

Tablo 4’te yer verilen hipotez sonuçlarına göre, “*Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin etkisi vardır.*” şeklinde oluşturulan H1 hipotezi ile “*Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.*” şeklinde oluşturulan H2 hipotezi reddedilmiştir. Diğer yandan, “*Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.*” olarak ifade edilen H3 hipotezi; “*Turizm rehberliği öğrencilerinin etnikmerkezcilik düzeyleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.*” olarak ifade edilen H4 hipotezi ve “*Turizm rehberliği öğrencilerinin sosyalleşme süreçleri ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.*” olarak ifade edilen H5 hipotezi kabul edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, üniversitelerin Turizm Rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin rolünü belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak araştırmanın sonucuna ve bu sonuca ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Turist rehberleri, güçlü iletişim becerilerine sahip bireylerdir (Ceylan, 2019, s. 40). Sosyal yaşantısında girişken, aktif, konuşmayı seven, iletişim kurmada becerikli, güler yüzü ve esprili kişiliğiyle ortama neşe katarak samimi bir ortam oluşturabilen dışadönük turist rehberleri, mesleğin ifasında daha başarılı olabilmektedir (Arıkan Saltık & Gümüş Dönmez, 2018, s. 89). Nitekim turist rehberlerinin dışadönük ve sosyalleşmeye açık bireyler olması, mesleki bir gerekliliktir. Bu niteliği kazanmak için üniversite eğitimi ortamı önemli bir imkân tanımaktadır. Bireyler, kişisel olarak aşamadığı bazı durumları üniversite hayatında çözebilir ve buna insan ilişkileri de dahildir.

Üniversite eğitimi alan öğrencilerin, öğrenim gördükleri bölüme göre sosyalleşme düzeyleri farklılık gösterebilmektedir. Bu noktada özellikle turizm fakülteleri, zorunlu staj nedeniyle öğrencilerin emek-yoğun turizm işletmelerinde çalışarak farklı kültürleri görmesine ve bu kültürlerden insanlarla iletişim kurarak tecrübe

kazanmasına olanak tanıyan eğitim kurumlarıdır. Bu imkân da öğrencilerin daha sosyal bir birey olmasını sağlamaktadır (Akkuş & Akkuş, 2020, s. 361).

Çalışmada yapılan araştırma kapsamında, turizm rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerin sosyalleşme süreçleri incelenmiştir. Ankete katılan 403 turizm rehberliği bölümü öğrencisinin sosyalleşmeye dair ifadelerine verdiği yanıtlara bakıldığında, büyük çoğunluğunun insan ilişkilerinde girişken, dışadönük ve yeni insanlarla tanışmaya açık bireyler olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin farklı kültürlerdeki değerlere saygılı olduğu; cinsiyet, inanç vb. şekilde ayırım yapmadıkları, farklı kültürlerin toplumsal barışın temeli olduğu ve bu düşüncelerin okul ortamında kazanılabileceğini ifade ettikleri ortaya çıkmıştır. Akkuş ve Akkuş (2020) tarafından yapılan çalışmada da turizm alanında öğrenim gören öğrencilerin, diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilere göre daha sosyal bireyler olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeyleri incelendiğinde ise büyük çoğunluğunun farklı kültürlerden insanlarla iletişime açık oldukları, farklı kültürlerin değerlerine ve geleneklerine hem saygılı hem de ilgili oldukları ve bu kültürlerden arkadaşları olduğu görülmektedir. Turist rehberi adayı olan öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeylerinin düşük olması, mesleki açıdan olumlu bir tabloyu ortaya koymaktadır. Çünkü farklı kültürlerden gelen bireylere hizmet veren turist rehberleri, kültürel değerlerin farklılıklarını göz önünde bulundurmalı ve bu değerlerde hangi davranışların kabul görüp görmeyeceğinin bilincinde olmaları gerekmektedir (Ehtiyar vd., 2018: 260). Bu nedenle turist rehberi olacak bireylerin dil, din, gelenek, kültür, inanç vb. ayrımlar yapmaksızın, önyargı taşımadan her bireye eşit şekilde yaklaşması gerekmektedir. Dahası, farklı kültürlerle ve değerlerle tanışmak, kişinin entelektüel birikimine katkı sağlayacaktır. Üniversite ortamı ve sağladığı imkânlar, bu kazanımların elde edilmesi için elverişlidir. Örneğin; Erasmus, Farabi, Mevlânâ gibi yurtdışı öğrenci değişim programları, farklı kültürleri tanıma ve sosyalleşme yönünden önemli kazanımlar sağlamaktadır. Etnikmerkezci olan bir birey, bu imkânlar sayesinde çeşitli olumsuz düşüncelerinden ve önyargılarından kurtulabilir. Öyle ki Başçı (2017) tarafından yapılan çalışmada, bahsi geçen programlar aracılığıyla yurtdışı deneyimi yaşayan öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeylerinin daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeyleri ve sosyalleşme süreçlerinin demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan farklılık testlerinde, etnikmerkezcilik düzeyinin cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. Ancak diğer yandan, sosyalleşme sürecinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve bu bağlamda kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek değere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulguya benzer sonuç Pınaroglu (2020) tarafından yapılan çalışmada da tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin yaşları ile söz konusu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı da görülmüştür. Son olarak, öğrencilerin sosyalleşme süreçlerinde etnikmerkezcilik düzeylerinin etkisinin olup olmadığının tespiti için yapılan korelasyon analizinde, değişkenler arası anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Nitekim araştırma kapsamında oluşturulan beş hipotezden üçü kabul edilmiş, ikisi reddedilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki şekilde önerilerde bulunulmuştur:

- Araştırma sonuçlarından hareketle, çalışmaya dahil olan turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin az da olsa bir kısmının etnikmerkezci olduğu ve sosyalleşmelerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu nedenle, gelecekte farklı kültürlerle hizmet verecek olan bu bireylerin çeşitli önyargı ve olumsuz düşüncelerden kurtulması için öğrenim hayatlarında farklı kültürlerden olan insanlarla karşılaşması ve iletişim kurabilmesi için uygun

ortamlar oluşturulmalıdır. Bunun için hem yurtdışından gelen yabancı öğrencilerle hem de ülkenin farklı coğrafi bölgelerinden gelen ve farklı etnik kimliklere sahip olan öğrencilerle bir araya gelerek etkileşimde olabilmeleri için Erasmus öğrenci toplulukları gibi oluşumlar kurulabilir. Bu toplulukların gerçekleştireceği çeşitli tanışma etkinlikleri ve boş zaman aktiviteleri ile farklı kültürlerin buluşması sağlanabilir.

- Üniversitelerin turizm rehberliği bölümlerindeki öğretim üyeleri, Erasmus, Farabi ve Mevlânâ gibi yurtdışı değişim programlarına öğrencilerin katılmalarını sağlamak için teşvikte bulunabilir.
- Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin farklı kültür ve değerlere ilişkin bilgi sahibi olması için bölüm müfredatlarına seçmeli ders olarak kültürlerarası iletişimi konu edinen dersler eklenebilir.
- Öğrencilerin, öğrenim sürecinde tamamlamak zorunda oldukları yaz dönemi stajının sadece yurtiçi değil, yurtdışında da yapılabilmesi için ilgili özel ve kamu kuruluşları desteğiyle öğrencilerin yurtdışı tecrübesi edinmeleri sağlanabilir.
- Araştırmanın sınırlılığı, turizm rehberliği alanında eğitim veren sadece 38 üniversitedeki 403 öğrenciden veri toplanabilmiş olmasıdır. Nitekim gelecek araştırmalarda, turizm rehberliği alanında eğitim veren tüm üniversitelerin öğrencileri araştırmaya dahil edilerek örneklem kapsamı genişletilebilir.
- Turizm İşletmeciliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Rekreasyon Yönetimi gibi turizm okulları bünyesinde bulunan bölümlerdeki öğrencilerin de dahil olacağı çalışmalar yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

Sosyalleşme sürecinde etnikmerkezcilik düzeyinin rolünü inceleyen benzer bir araştırma, araştırma evreninin turist rehberleri olarak belirlenmesiyle de gerçekleştirilebilir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu araştırmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu 03/06/2021 tarihi ve 10/20 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Abdulahkimoğulları, E. G. (2019). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal kabul bağlamında kültürlerarası iletişim duyarlılığı ve Suriyeli sığınmacı algısı: Sakarya Üniversitesi örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Akkuş, Ç., & Akkuş, G. (2020). Türk dünyası öğrencilerinin aidiyet duygularının akademik başarılarına etkisinde sosyalleşmenin aracılık rolü. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 20(2), 355-382. <https://doi.org/10.32449/egetdid.825731>
- Akyıl, L., & Yıldırım, O. (2020). Kültürlerarası duyarlılık, etnikmerkezcilik ve sosyal medya kullanımı etkileşimi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 384-395. <https://doi.org/10.21733/ibad.795539>
- Arıkan Saltık, I., & Gümüş Dönmez F. (2018). *Turist rehberleri ve kişilik*. İçinde; Eser, S., Şahin, S. & Çakıcı, A. C. (Ed.). Turist rehberliği. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Atalay, A., Akbulut, A. K., & Yücel, A. S. (2013). Bireylerin sosyal algı ve sosyalleşme düzeylerinin gelişiminde rekreasyonel uygulamaların önemi. *Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 18-29.

- Başcı, E. (2017). Küreselleşen dünyada etnosentrizm: Üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir saha araştırması. *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies)*, 3(16), 286-293.
- Bilgiç, Ş., & Şahin, İ. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkezilik düzeyleri. *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(3), 230-236. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.502408>
- Bizumic, B., Monaghan, C., & Priest, D. (2020). The Return of ethnocentrism. *Political Psychology*, 1-45. <https://doi.org/10.1111/pops.12710>
- Büküşoğlu, N., & Bayturan, A. F. (2005). Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal durumlarına ilişkin algısı üzerindeki rolü. *Ege Tıp Dergisi*, 44(3), 173-177. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/350144>
- Ceylan, U. (2019). *Turist rehberlerinin özellikleri*. İçinde; Ö. Köroğlu, & Ö. Güzel (Ed.). Kavramdan uygulamaya turist rehberliği mesleği. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Chen, G. (2010). The impact of intercultural sensitivity on ethnocentrism and intercultural communication apprehension. *Intercultural Communication Studies*, 19(1), 1-9. https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1032&context=com_facpubs
- Coşkun, H. (2006). Türkiye’de kültürlerarası eğitim. İçinde; M. Hesapçioğlu & A. Durmuş, (Ed.). *Türkiye’de eğitim bilimleri: Bir bilanço denemesi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Delibaş, L., Dürmüş, G., Bilir, İ., Ekren, A., & Çelikli, S. (2020). Sağlık programlarında öğrenim gören öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkezilik düzeyleri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(1), 1-14. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.700285>
- Demir, N. (2004). *Birey, toplum, bilim: Sosyoloji temel kavramlar*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Demir, S., & Üstün, E. (2017). Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1-11. <https://doi.org/10.17679/inuefd.354129>
- Dong, Q., Day, K. D., & Collaço, C. M. (2008). Overcoming ethnocentrism through developing intercultural communication sensitivity and multiculturalism. *Human Communication*, 11(1), 27-38. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.494.1553&rep=rep1&type=pdf>
- Dursun, D. (2012). *Siyaset bilimi*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Durkheim, E. (1972). *Erziehung und soziologie*, Düsseldorf: Schwann.
- Ehtiyar, V. R., Başer, G., & Ünal, C. (2018). *Kültürel farklılıklarla iletişim: Profesyonel turist rehberleri perspektifinden bir değerlendirme*. İçinde; N. Hacıoğlu, C. Avcıkurt, A. Kılıç, & H. Ulusoy Yıldırım, (Ed.). *Turist rehberliği zerine güncel araştırmalar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Er, S. (2005). Kültürlerarası iletişim, budunmerkezcilik ve öteki. *Journal of İstanbul Kültür University*, 1, 9-18.
- Güriş, S., & Astar, M. (2015). *Bilimsel araştırmalarda SPSS ile istatistik*. 2. baskı. İstanbul: Der Yayınları.
- Karagülle, A. E., & Çaycı, B. (2014). Ağ toplumunda sosyalleşme ve yabancılaşma. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication (TOJDAC)*, 4(1), 1-9. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/138386>

- Keith, K. D. (2019). *Ethnocentrism*. İçinde; K. D. Keith, (Ed.). *Cross-cultural psychology: Contemporary themes and perspectives*. 2 baskı. New Jersey: John Wiley & Sons Ltd.
- Kock, F., Josiassen, A., Assaf, A. G., Karpen, I., & Farrelly, F. (2019). Tourism ethnocentrism and its effects on tourist and resident behavior. *Journal of Travel Research*, 58(3), 427-439. <https://doi.org/10.1177/0047287518755504>
- Kozak, M. (2017). *Bilimsel araştırma: Tasarım, yazım ve yayım teknikleri*. 3 baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Leber, R. (2012). The socialising function of sport in the process of civilisation. *Journal of Social Sciences*, 8(1), 33-38. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.975.5350&rep=rep1&type=pdf>
- Lin, Y., & Rancer, A. S. (2003). Ethnocentrism, intercultural communication apprehension, intercultural willingness to communicate and intentions to participate in an intercultural dialogue program: Testing a proposed model. *Communication Research Reports*, 20(1), 62-72. <https://doi.org/10.1080/08824090309388800>
- Luo, L. (2010). Social networking websites: An exploratory study of student peer socializing in an online LIS program. *Journal of Education for Library and Information Science*, 51(2), 86-102. <https://www.jstor.org/stable/pdf/20720487.pdf>
- Nameni, A. (2020). Research into ethnocentrism and intercultural willingness to communicate of Iraqi and Iranian medical students in Iran. *Journal of Intercultural Communication Research*, 49(1), 61-85. <https://doi.org/10.1080/17475759.2019.1708430>
- Neuliep, J. W., Chaudoir, M., & McCroskey, J. C. (2001). A cross-cultural comparison of ethnocentrism among Japanese and United States college students. *Communication Research Reports*, 18, 137-146. <https://doi.org/10.1080/08824090109384791>
- Neuliep, J. W., & McCroskey, J. C. (1997). The development of a U. S. and generalized ethnocentrism scale. *Communication Research Reports*, 14(4), 385-398. <https://doi.org/10.1080/08824099709388682>
- Orta, A. Z. (2009). *Etkili iletişim sürecinde kişilerarası iletişim becerileri ve yaratıcı drama uygulama örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.
- Öktem, Ş. (2003). *Okullarda beden eğitimi ve sporun öğrencilerin toplumsallaşmasındaki rolü* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Pınaroğlu, B. (2020). *Öğrencilerin sosyalleşme süreci ve rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının incelenmesi: Turizm fakülteleri örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Stott, A. (2004). Issues in the socialisation process of the male student nurse: Implications for retention in undergraduate nursing courses. *Nurse Education Today*, 24, 91-97. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2003.09.005>
- Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Tezcan, M. (2010). *Eğitim sosyolojisi*. 14. baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. 14. baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Üstün, E. (2011). *Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerini etkileyen etmenler* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Vatandaş, S. (2020). Sosyalleşme ve sosyalleşmenin sosyal medya mecralarındaki anlamsal ve işlevsel dönüşümü. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 813-832. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.675531>
- Yağmur, Y., & Tarcan İçigen, E. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreci ve rekreasyon faaliyetlerinin incelenmesi üzerine bir çalışma. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 27(2), 227-242. <https://doi.org/10.17123/atad.vol27iss20007>
- Weiler, B., & Yu, X. (2007). Dimensions of cultural mediation in guiding Chinese tour groups: Implications for interpretation. *Tourism Recreation Research*, 32(3), 13-22. <https://doi.org/10.1080/02508281.2007.11081535>

The Role of Ethnocentrism Levels in The Socialization Process of Tourism Guidance Students

Onur AKGÜL

Istanbul Gelişim University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Istanbul /Turkey

Gencay SAATCI

Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Tourism, Çanakkale /Turkey

Extensive Summary

As social beings, people are involved in social life. In this social life, human mind and thinking ability are in constant change, and this process is called socialization. Meaning of socialization is expressed as the process of integration of the individual with the society (Dursun, 2012; Vatandaş, 2020; Yağmur & Tarcan İçigen, 2016). Socialization is the process of learning ways of behaving and thinking about a particular society as a result of one's interaction with other people (Atalay, 2013).

There is a need for individuals who can communicate with people from different cultures in Anatolia, which hosts many cultures, languages and religions (Coşkun, 2006; Üstün, 2011). In intercultural interactions, individuals lay to claim their own cultures and in this case, an ethnocentric approach emerges (Akyıl & Yıldırım, 2020). Ethnocentrism is when a person sees his/her own culture as superior to all other cultures and takes his/her own culture as a criterion while evaluating the other cultures (Demir & Üstün, 2017). Prejudices that people display against other nationalities are an important determinant of their behavior (Kock, Josiassen, Assaf, Karpen & Farrelly 2019). Factors such as ethnocentrism and prejudices, constitute an obstacle to the communication and socialization process between people with different languages and cultures (Abdulahkimoğulları, 2019). As a matter of fact, it is thought that ethnocentrism has an effect on people's socialization processes.

Educational institutions are the first organization that affects the individual in the socialization process. In the school environment, the individual encounters many people she/he does not know and the rules of living in society are learned. In this way, the individual begins to become a part of society (Öktem, 2003). As in many fields, students encounter various cultural differences in the university environment (Akyıl & Yıldırım, 2020). In these cultural encounters, individuals should have information about each other's cultural patterns and values so that they can communicate (Orta, 2009). At this point, especially students studying in the field of tourism and Tourism Guidance departments should be aware of this cultural diversity and be able to socialize in multicultural environments that they may encounter. Because tourism is a multicultural sector in which people from different languages, religions and races interact. So, misunderstandings and communication problems that may arise from cultural differences may occur (Ehtiyar, Başer & Ünal, 2018). In this direction, the aim of the study is to determine the socialization processes and ethnocentrism levels of the Tourism Guidance department students, who must be aware of intercultural differences and adapt due to necessity of their profession, and to examine to what extent their ethnocentrism levels affect their socialization processes. Hypotheses have been developed to reveal the relationship between the level of ethnocentrism and the socialization process. These hypotheses were determined as follows:

H1: The level of ethnocentrism has an effect on the socialization processes of tourism guidance students.

H2: The ethnocentrism levels of tourism guidance students show a significant difference according to gender.

H3: The socialization processes of tourism guidance students show a significant difference according to gender.

H4: There is no significant difference between the ethnocentrism levels of tourism guidance students and their age.

H5: There is no significant difference between the socialization processes of tourism guidance students and their ages.

Quantitative research method was preferred in the research and a questionnaire form was used as a data collection tool. The questionnaire form consists of three parts. In the first part, the demographic features of the participants and the name of the university they studied were asked. In the second part, there is a 20-item survey that measures the level of ethnocentrism. In the third part of the questionnaire, there is a 34-item survey that measures the socialization process. Like the two scales, a 5-point Likert-type scale was used in the questionnaire form.

The population of the research consists of the students studying in the undergraduate and associate degree departments of Tourism Guidance at universities in Turkey. Since it was not possible in terms of time and accessibility to collect data from all students studying in the relevant departments, convenience sampling method was preferred. Data were collected from students who agreed to answer the survey between June 10 and August 27, 2021. During the data collection process, responses were obtained from 408 students. However, 5 questionnaires were not included in the analysis because they contain incomplete and inconsistent data. For this reason, data analysis was performed on 403 questionnaires.

Before proceeding to the reliability analysis, items 4, 7, 9, 12, 15 and 19 in the 20-item Ethnocentrism Scale were coded reverse. As a result of the reliability analysis applied on the related scale, the Cronbach's Alpha value was found as 0.478. The 12th and 15th statements in the Ethnocentrism Scale were not included in the analysis, since the scale should take a value between 0.6 and 0.7 in order to have an acceptable level of reliability (Güriş & Astar, 2015). As a result of the reanalysis, the Cronbach's Alpha value was found as 0.637. And the value of the Socialization Process Scale was found as 0.726. The alpha value between 0.60 and 0.80 indicates the acceptable reliability of a scale (Kozak, 2017).

Kolmogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk tests were applied to determine whether the ethnocentrism and Socialization Process scales have a normal distribution. According to the test results, the significance level of both scales is below 0.05, which indicates that the data is nonnormal. For this reason, non-parametric tests were applied to the scales.

Mann-Whitney U test was applied to determine whether the ethnocentrism level of tourism guidance department students differed according to gender. As the result of the analysis, the significance value was founded as 0.658 which indicates that the ethnocentrism levels of the participants did not differ according to gender ($p > 0.05$). As a matter of fact, the H2 hypothesis was rejected.

To determine whether students' socialization processes differ according to gender, Mann-Whitney U test was conducted and the significance value was found as 0.00. This result indicates that the socialization processes of students differ according to gender. As a matter of fact, the H3 hypothesis was accepted.

Kruskal-Wallis test was applied to determine whether the level of ethnocentrism of the students differed according to their age. As a result of the test, the significance value was found as 0.159. This shows there is no significant difference between the ages of the students and their ethnocentrism levels. So, the H4 hypothesis was accepted. The same test was applied to determine whether there was a significant difference between the socialization processes of the students and their ages, and the significance value was found as 0.186. This value also showed that there was no significant difference between the socialization processes of the students and their ages. As a matter of fact, the H5 hypothesis was also accepted.

According to the findings of the correlation analysis conducted to determine whether the level of ethnocentrism has an effect on the socialization processes of tourism guidance students, the Spearman correlation coefficient, which explains the magnitude of the relationship between the variables, was found as 0.018. The fact that the coefficient value is close to zero indicates that the relationship between the variables is weak (Güriş & Astar, 2015). Since the p value measuring the significance of the coefficient was 0.715, it was seen that there was no statistically significant relationship between the socialization process of the students and the level of ethnocentrism. Therefore, the H1 hypothesis was rejected. In line with the findings, three of the five hypotheses were accepted and two were rejected.

It is seen that the majority of the students are open to communication with people from different cultures, they are both respectful and interested in the values and traditions of different cultures, and they have friends from these cultures. The low level of ethnocentrism of the students reveals a positive picture in terms of the profession. Because the individuals who will be tourist guides have language, religion, tradition, culture, belief, etc. should not make any distinctions and should approach each individual equally without prejudice. Moreover, meeting with different cultures and values will contribute to the intellectual accumulation of the person.

In the discrimination test conducted to determine whether students' ethnocentrism levels and socialization processes differ according to demographic characteristics, it was seen that the level of ethnocentrism did not differ according to gender. On the other hand, it has been revealed that the socialization process differs according to gender and in this context, female students have a higher value than male students.

Based on the results of the research, it is seen that some of the students are ethnocentric and their socialization is low. For this reason, suitable environments should be created for these individuals to meet and communicate with people from different cultures in their education life in order to get rid of various prejudices and negative thoughts. In addition, students can gain experience abroad with the support of relevant private and public institutions so that summer internships can be carried out not only in the country but also abroad.

In future studies, the scope of the sample can be expanded by including the students of tourism guidance departments of all universities. In addition, the results can be compared by conducting studies in which students from departments such as Tourism Management, Gastronomy and Culinary Arts, Recreation Management will be included.